

Posudek vedoucího bakalářské práce

Tomáš W. Pavlíček, Rozbor korespondence Josefu Hlávkoví. (Komunikační strategie, stylizace jednoho českého mecenáše a sebestylizace pisatelů dopisů). Bakalářská práce. UK FF, Ústav hospodářských a sociálních dějin 2006, 46 s. textu + přílohy + 110 s. listáře.

Kolega Pavlíček přistoupil k osobnosti Josefa Hlávky jiným způsobem, než u nás bylo zvyklé. Soustředil se totiž na komunikační strategie vůči jeho osobě v rámci kolekce jemu adresovaných dopisů. Jeho úkol si vyžadoval pročtení rozsáhlé korespondence, jež ostatně není dosud uspořádána. Řadu z dopisů potom zařadil do poměrně rozsáhlého listáře, jenž ke své práci připojil, v němž se ovšem místy dopustil drobných omylů při přepisu (viz např. listář s. 87). I přes tyto malé nedostatky je již tento listář úctyhodným počinem mladého historika přesto, že edici ve vlastním slova smyslu nepředstavuje. Je tomu tak proto, že některé dopisy jsou podány jen v regestech doplněných citacemi autentického textu a zvláště pak proto, že nejsou opatřeny poznámkovým aparátem, jenž by ozřejmoval věcné souvislosti korespondence.

Sympatická snaha o nový přístup k problematice se v vlastním výkladu objevuje v několika ohledech. Autor prostudoval dostupnou sekundární literaturu zabývající se soukromou korespondencí jako literárním žánrem, jež pracuje mj. s fenomény stylizace a sebestylizace i s představou o cíli a efektu takto chápané komunikace. Pisatel i příjemce jeho dopisů v ní navíc na sebe berou určité role, jež se jim zdají být odpovídající jejich vzájemnému vztahu. Ten v sobě může obsahovat i prvky dialogu, jež je však možno studovat jen v případech, kdy se zachovala kolekce dopisů obou stran, v níž se periodicky mění pozice odesilatele v roli příjemce a vice versa.

Veden těmito metodologickými inspiracemi autor též věnoval přiměřenou pozornost formální rovině dopisování, jeho žánrové typologii a konečně i jazyku komunikace. Dále se zabýval obsahem a myšlenkovou

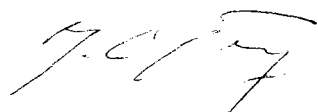
rovinou dopisování ovšem s tím, že adresát do této komunikace vstupuje jen skrze odesilatele, resp. o tom, jak reagoval na odesilatelovy dopisy, se dozvídáme jen z příležitostných zmínek v dalších dopisech odesilatele. Za metodologicky nejpřínosnější považuji kapitoly, věnované problematice stylizace a sebestylizace, kumulační perspektivě a institucionalizaci Hlávkovy osobnosti.

Zejména z nich je totiž dostatečně zřejmé, že autor má dostatek soustavnosti i talentu, aby se propracovával postupně k tematizacím, jež po mém soudu úzce souvisí s badatelskou problematikou současných kulturně orientovaných sociálních dějin. Tím mám na mysli především jejich ohled na různorodé faktory ovlivňující konkrétní podobu sociální distinkce stejně jako mentalitu a postoje aktérů v síti sociálních vztahů.

Jako hraniční se mi v této souvislosti jeví např. vztah mezi sociální distinkcí a distribucí symbolických hodnot, jež by se mohla veřejnosti za jistých okolností jevit velmi pochybnou. Ten je příznačný např. pro E. Alberta u příležitosti výběru členů Čes. akademie (viz listář s. 8 ann.: „A tu máme zase něco furiantství, všechno chce býti akademikem a kamarádi každého fedrujou“). Jako potenciálně směšný se zase ukazuje v případě starosti knížete J. K. Lobkovice s umístěním císařova portrétu u příležitosti slavnostní schůze této instituce (viz listář s. 79 ann.: „...někdy malicherná, nepředvídaná okolnost může působiti nemile, ano i směšně“).

Domnívám se přitom, že kolega Pavlíček ve své bakalářské práci dostatečně prokázal, že má vůli i schopnosti postupně se propracovávat ke vsutku náročným cílům, které si předsevzal. Proto se domnívám, že by měl ve svém podnětném přístupu k tématu pokračovat i nadále a zároveň **rád doporučuji jeho text k úspěšné obhajobě.**

Praha 6. 9. 2006

Prof. PhDr. Jiří Štaif, CSc.